

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 10. Excommunicationem maiorem priuare tam actiua quam passiuua
conuersatione humana,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

ipsum alioqui pertinisset. Nam neq; tunc Episcopus potest quod Papa cepit consummare: adeo ut beneficium alicui collatum a Papa, si aliqua de causa collatio inutilis, aut nulla fuerit, nequeat Episcopus eidem, aut alteri conferre, quantumvis ad ipsius collationem pertineat. Pro qua re plures authores referunt ibid. Couar. & post ipsum Henriquez in cit. lib. 13. cap. 14. lit. O, in margine.

Cum vero collatio facta fuerit per Prælatum inferiorem Episcopo, potest tunc Episcopus ipse dispensare, perinde ac si fuisset per ipsum facta. Nec obstat quod non possit tale beneficium conferre, sicut nec obstat quomodo interponat suam auctoritatem permutationi beneficiorum ad aliorum collationem spectantium; argumento cap. Quæsitum, De rerum permutatione. Ita notat Panorm. in cit. num. 9. Et addit interveniente dicta Episcopi dispensatione, non esse opus alia collatione. Id quod Couar. in eod. loco monet non videri admittendum, nisi is etiam ad quem pertinet beneficij collatio, qua non est priuatus, consentiret tali dispensationi; quandoquidem talis consensus ad permutationem auctoritate Episcopi faciendam est necessarius, prout cum glossa ad cap. vnicum, De rerum permut. in 6. & ad Cl. men. vnicam, eodem tit. Doctores notare Couarruias ibidem testatur.

Tertiam exceptionem in fine cit. num. 3. addit Vgolinus, si Romanus Pontifex dispensationem eiusmodi referuaret alteri, qui proprio Episcopo: argumento cap. Graue, in fine, De præbendis, & cap. Cum illorum, De senten. excommunic.

52. **QUARTVM DOCUMENTVM EST.** Interim dum reus curat intra breue, & necessarium tempus obtinere dispensationem, & reualidationem tituli, potest retinere fructus, tanquam depositarius cõseruando illos. Hoc habet Henriquez in cit. cap. 14. §. 2. circa med. Et probatur à simili: quia par ratio est in eo, ac quando quis rem alienam detinet, donec cognoscat verum dominum, vt possit illam ei restituere, vel remissionem obtinere.

Vbi aduerte, eum qui beneficium Ecclesiasticum iniuste, nec canonice habet, teneri quidem statim resignare illud in manu eius à quo conferri potest, atque fructus perceptos restituere, prout explicat D. Antonius 2. par. titulo 1. cap. 5. §. 11. in fine, & Tabienfis, & Syluester in verbo Beneficium 3. ille numero 5. & hic numero 20. itemque Armilla eodem verbo, numero 56. & adhuc Syluester in verbo Resignatio, numero 3. Nihilominus tamen, vt habet Henriquez loco citato, litera Q. in margine; si subsit causa, vt quia ad titulum talis beneficij initiatus est sacro ordine, aut non potest dimittere illud, nisi cum scandalo detegat culpam occultam, aut ob aliam similem causam; potest interim illud retinere, quamdiu diligentia debitam adhibet ad impetrandam dispensationem, & reualidationem, fructusq; diligenter custodire, aut in Ecclesiæ utilitatem expendere, aut etiam tantum sibi sumere de consilio Confessarij, quantum sibi necessarium est ad vitam, vt non opprimatur egestate.

53. **QVINTVM DOCUMENTVM.** quod tangit Henriquez in eod. in §. 2. vt habens beneficium non canonice, ob excommunicationem, ne in vitio intrusionis maneat, officium eidem beneficio annexum non debeat per se præstare, sed per Vicarium ab Episcopo designatum: nisi forte ad tempus sit periculum scandali, cui, tanquam prohibito iure diuino, cedit ius Ecclesiasticum priuans excommunicatum vsu Sacramentorum, & publici officij. Quamquam interea dum Papæ dispensationem expectat ad celebrandum, curare potest se ab excommunicatione absolui, & ab irregularitate dispensare Episcopum; qui vtrumque potest in delicto occulto, ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 6.

Imo, vt idem author in sequenti num. 3. addit ex quorundam sententia, qui pro conscientie foro ex tacita commissione Papæ, potest iusta de causa reualidare prædictum beneficij titulum; quandoquidem Episcopus tanquam Pastor iure diuino institutus in animarum remedium, multum potest; præsertim in iis qui non sunt expresso iure reseruata Papæ. Sic enim tacita commissione in occulto impedimento matrimonij iam contractæ dispensare potest, quando non patet ad Papam aditus, vt bene Henriquez bene explicat in

præced. lib. 12. cap. 3. Iusta causa autem censeri potest, si is cum quo dispensandum est, bene meritus sit, pro ratione sui status indigeat, aut cui sine scandalo vix liceat beneficium habitum deserere, aut qui ob paupertatem non habeat commode recursum ad Papam.

SEXTVM DOCUMENTVM. Prædictum beneficiarium obtenta reualidatione tituli, posse retinere fructus perceptos, quia fructus beneficij vacantis reseruatur successori, quem admodum notat Sylu. verbo Beneficium §. in initio. Et post eum Henriquez sub fine memorati capitis 14. Vbi & addit quod si dispensationem obtinere non poterit: dimisso beneficio possit eam portionem fructuum perceptorum sibi retinere, quæ ad honestam sustentationem, ei debetur iuxta seruitium, eidem beneficio annexum, si illud præstiterit. Quæ doctrina est Nauarti in lib. 1. consil. tit. 18. consil. 5. num. 3. Et ita, quod idem ibidem tangit, pauper Clericus, qui titulo invalido beneficium habuit, si officium debitum præstiterit, retinere potest quæ fuerunt ei strictè necessaria ad vitam. Pro quo aliquot authores nobiles Henriquez refert in eodem libro 13. cap. 3. §. 3. in margine lit. C. Quam in re ad conscientiam tranquillitatem consultum est, ei præsertim qui mala fide beneficium habuit, condonationem fructuum à Superiore petere cum tituli validatione: quod timoratis est in vsu positum.

Cæterum, is qui in excommunicatione, aut alias non canonice beneficium obtinuit, nunquam præscribit; vt ex Archidiacono habent Syluest. & Tabienfis in verbo Beneficium 3. ille num. 20. & hic num. 5. atque Armilla eodem verbo num. 56. Confirmarique potest ex cap. Postulastis, De Clerico excommunicato. Neque ad id iuuat tolerancia Superioris: nisi esset Papæ expressa; siue per seipsum, siue per alium de ipsius mandato, vt Syluest. ibidem, & Tabienfis in sequenti num. 7. annotant. Vide tamen in præced. lib. 30. tractat. tertio, num. 179. in fine, qualiter nonnulli id moderandum censent.

CAPVT X.

Excommunicationem maiorem priuare, tam actiua, quam passiva conuersatione humana.

SVMMARIVM.

- 54 Quod excommunicatus ueneatur ceterorum fidelium conuersatione humanam vitare.
- 55 De peccato excommunicati conuersantis contra eam prohibitionem.
- 56 Aliquot casus in quibus ab eo peccato excusatur.
- 57 Obligatio quam ceteri fideles habent abstinendi à conuersatione cum excommunicato.
- 58 Tractatio difficultatis, an specialiter excommunicatus vitari debeat in conuersatione, antequam sit publicatus.

54. **S**ENSVS huius effectus est, excommunicatum maiore excommunicatione, debere in humana conuersatione, & alios vitare, & ab alijs vitari. Ac vitare quidem debere alios cum Panor. ad cap. Nulli, De senten. excommun. expresse tradunt Angelus, Excommunicatio vlt. §. 1. & Sylu. Excommunicatio 3. num. 1. vers. 5. aliq. passim. In confirmationem autem Vgolinus de censuris, tab. 2. cap. 22. num. 1. adfert cap. penultimum, De sententia excommunicationis, vbi excommunicatus dicitur à communione se paratus; nec distinguitur à qua: atque vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Itemque cap. Illud, De Clerico excommunicato, & cap. Engeltrudam 3. quæst. 4. Admonet quoque in sequenti num. 2. istud procedere etiam in eo qui tantum per famam, se excommunicatum esse nouit, & in num. 3. procedere etiam respectu aliorum excommunicatorum: ita vt nequeat cum eis, vt nec cum ceteris fidelibus conuersari. Adde procedere quoque etiam si excommunicatus sit occultus, prout expressit Alphonsus à Castro in lib. 2. De potestate legis penalis, cap. vlt. conclus. 2. Et ratio est, quod Extraneus ad euitanda ne quidem, tali faueat.

Admonet etiam idem ibidem: itemque Nauar. De penit.

distinct. 6. §. Laborer, sub finem, eundem excommunicatum magis peccare non vitando alios, quam hos non vitando ipsum contra Ecclesie prohibitionem. Ratio est quæ habetur in cit. cap. Illud: quia propter proprium delictum, & in pœnam illius obligatur vitare alios: hi vero non in pœnam sui delicti; sed ipsius excommunicati tenentur eum vitare. Adde ex iisdem, fieri posse ut ceteri cum eo conuersentur sine peccato: ipse tamen non excusetur à peccato; quia non est ei sicut illis facta potestas conuersandi, quantumcumque occultus sit. Verumtamen conuersando peccat solum venialiter, ex Caiet in verbo Excommunicatio, cap. vltimo, vers. Vbi scit: quia cum preceptum Ecclesiasticum excludat excommunicatum directe cõmunionem fidelium, prout fideles sunt: & per quamdam tantum extensionem, & quasi consecutionem à excommunicatione ipsorum, prout homines sunt, communi fidelibus cum infidelibus: ille se ingerens huic posteriori cõmunioni, quam nomine conuersationis humane significamus, censetur tantummodo agere præter inhibitionem Ecclesie; & ideo peccare solum venialiter: quæ ratio sumpta est ex D. Thom. in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 4. questiuicula 3. ad secundum.

56. Sunt etiam aliquot casus in quibus excommunicatus conuersando cum aliis fidelibus, non peccat, quos in eodem cap. 22. §. 1. Vgolinus persequitur. Primus est, cum conuersatur procurando suam absolutionem apud Superiorem. Ecclesia enim non negat illi conuersationem per quam à contumacia exeat. Secundus est, cum probabiliter ignorat se excommunicatum esse: talis enim ignorantia, ut à peccato, sic & à pœna peccati excusat. Tertius est, cum premitur necessitate excusante, qualis est famis, cum scilicet non habet unde viuat; ita ut ab aliis petere, & accipere debeat victum: aut qui morbo premitur, ideoque indiget medicinis, & medici opera: aut quando vocatus est in ius, & respondere cogitur. Ratio autem est, quod necessitas faciat licitum id quod non est legitimum, ex cap. 4. De regulis iuris. Quartus casus est, cum cum quibus conuersatur, non sunt Christiani. Nam à fidelium tantum cõmunionem, ut bene memoratus auctor ostendit, excommunicatio separat; unde conuersatio cum infidelibus relinquatur ei perinde libera ac ceteris.

Iam cur fidelibus permitatur potius cum infidelibus communicatio quam cum excommunicatis, idem auctor in sequenti cap. 23. in initio numer. 9. rationem hanc adfert, quod si illi, qui sunt extra Ecclesiam, ad conuersationem non admittantur, neque ad illam attrahentur. Excommunicati vero, illam iam ingressi, sed in illa membra putrida per suam contumaciam effecti, tanquam resecti à reliquis membris per excommunicationis gladium, repelluntur à conuersatione.

57. QUOD VERO attinet ad obligationem quam ceteri habent ipsum vitandi. Antiquo iure quidem per plures canones (eos refert Vgolinus in principio memorati cap. 23.) statutum est, ut quiuis excommunicatus maiore excommunicatione à quouis qui cum talem sciret, vitari deberet, etiamsi non esset denunciatus, aut notorius. Atque vitari publice ab eo qui excommunicatum esse sciret publice: secreta vero ab eo qui sciret secreta, iuxta textum expressum in cap. Cum non ab homine, De sentent. excommunic. Idque ex Panorm. ad idem cap. num. 3. siue à iure, siue ab homine excommunicatus esset: item siue mentis compos, siue mente captus esset, & effectus furiosus; cum illius eadem sit ratio, ac sopiti somno, prout docet loco citato Vgolinus num. 6. Qui & addit in sequenti num. 8. siue viuus esset, siue mortuus: quia in cap. Sacris, De sepulturis, præscribitur ut quibus non communicamus viuus, non communicemus defunctis. Sic enim per Concilij Constantiensis constitutionem, quæ incipit; Ad euitanda, illud generale statutum restrictum est ad excommunicatum denunciatum nominatim, & ad notorium Clerici percussorem.

58. Quamquam eo quod illa ipsa constitutio (prout præ se ferunt hæc eius verba; Prætextu cuiuscumque sententiæ, aut censuræ Ecclesiasticæ à iure, vel ab homine generaliter promulgatæ) loquitur de excommunicato generaliter, id est, de eo qui incurrit sententiam excommunicationis latam generaliter; controuersia est, quam proponit, sed non satis dirimit Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 7. illatione 4. num.

vitari etiam debeat is qui scitur esse specialiter, siue nominatim excommunicatus, antequam ipse denunciatus sit publice, ut vsuuenit cum citatus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ob contumaciam non comparendi, aut non parendi, incurrit in talem excommunicationem, necdum est per iudicem denunciatus excommunicatus? Atque Adrianus in 4. De confess. dub. 9. putat eum vitari deberet quia cum indulgeatur tantum communicatio cum excommunicato generaliter, aut denunciato nominatim, aut non notorio Clerici percussore; ius antiquum est retinendum circa specialiter, seu nominatim excommunicatum, etiamsi non denunciatum.

Sed Caiet. in verbo Absolutio, vers. Absolutionis impedimenta, & in verbo Excommunicatio, cap. vltimo, vers. Excommunicatio minor, præter notorium Clerici percussorem nullum alium ponit vitandum, quam nominatim excommunicatum publice: & Nauar. in Ench. cap. 27. n. 93. in fin. aperte docet ob speciale excommunicationem, excommunicatum vitandum non esse, nisi sit denunciatus. Idem dixit ante eum Cosmas in pragmatica sanctione, tit. De excommunicatis non vitandis, & post eum Henriquez alios adhuc citans in 1. par. sua summa lib. 13. cap. 5. §. 1. Atque id ipsum Nauar. ex professo confirmat, De pœnitentiis, dist. 6. cap. 1. §. Laborer, num. 23. Ratio præcipua est, quod fere omnium vsus habeat, neminem ob excommunicationem etiam speciatim in eum latam vitare, donec denunciatur. Consuetudo autem est optima legum interpretis, cap. Cum dilectus, De consuetudine. Et quamuis verba memoratæ constitutionis videantur ad solam generalem excommunicationem pertinere; interpretatio tamen eius, ut idem auctor recte ait, ad specialem extendi potest, cum instituta sit ad vitanda timoratarum conscientiarum scandala: quibus perinde specialis, ac generalis excommunicatio potest esse occasio.

Quod vero in eadem constitutione dicitur, censuræ Ecclesiasticæ, aut sententiæ à iure, aut ab homine generaliter promulgatæ; sic optime explicari potest, ut generaliter dicatur per vniuersæ, seu quæcumque illæ sint, nulla dempta: nisi fuerit à iudice publicata, aut lata in notorium Clerici percussorem, ut in eadem constitutione excipitur. Iam congruenter prædictis, posteriorem Caietani, & Nauarri sententiam sequentur ad plenam intelligentiam eius quod statuit de nominatim denunciato & notorio Clerici percussore euitandos; deinceps exponemus. Primo, quædam dubia de eadem citatione: deinde trademus quænam sint illa in quibus prohibetur cum talibus excommunicatis communicare; & postremo quænam sint illa, quæ possunt nobis reddere licitam communicationem cum iisdem.

CAP. XI.

In quo exponuntur dubia quadam de euitatione excommunicati nominatim denunciati, aut notorij percussoris Clerici.

S V M M A R I V M.

59. Explicatio difficultatis, siue semper vitandus is, qui scitur esse excommunicatus non toleratur ab Ecclesia.
60. Vitandus est excommunicatus, qui viri grauis testimonio, aut ex publica fama cognoscitur denunciatus.
61. Vitandus est excommunicatus, qui se denunciatum falsus est extra sacramentalem confessionem; non autem qui solummodo in tali confessione.
62. Quatenus excommunicatus in vna diocesi denunciatus, debeat in alia vitari.
63. Obiectio cum solutione.
64. Prelati inferiores Papa tenentur vitare excommunicatum quem ipsi denunciarunt. & quid de ipso Papa.
65. Quatenus vitari debeat is de quo dubitatur an sit denunciatus.

PRIMUM DVBIUM EST; an eum quem scimus esse nominatim denunciatum, aut notorium percussorem Clerici, teneamur semper vitare: ut verbi gratia: si post annum videam illum, quem scivi denunciatum esse? Ad quod respon-